

Nr. 9 - 1964

SANN KJÆRLIGHET

Novelle av Idar Kristiansen.

Ja, jeg forstår, doktor. Takk for at De lar meg vite det!

Nei — jeg føler ingen angst. Det er så lenge siden døden for alvor kom inn i mitt liv, at jeg har vennet meg til den. For meg er døden virkelig en venn, doktor.

De hadde en datter engang, husker De? Jo, De husker henne, ser jeg. Men husker De hva jeg svarte da De spurte hvorfor jeg ikke deltok i begravelsen? Nei, det er ikke å vente. «Dere var jo så gode venner, hvorfor kom De ikke i begravelsen?» sa De. Jeg svarte noe slikt som at jeg rett og slett ikke klarte det. Og De trodde De forsto.

De skulle bare ha visst, doktor!

De trodde De forsto at jeg elsket henne meget, at hennes død var et fryktelig sjokk for meg, og at det nærmest ville være en uutholdelig psykisk påkjønning for meg å være tilstede ved begravelsen. Følge henne til graven, rettere sagt. Man gjør jo det ennå, her på landet — det går tog fra det huset hvor den levende bodde til det jordhullet hvor den døde skal ende, hva hylsteret angår. Når sant skal sies, så var jeg virkelig glad fordi De trodde at De forsto. Det sparte meg for flere spørsmål — spørsmål som ville ha voldt meg endel besvær, slik tingene var.

Endel år er jo gått siden dengang. Naturlig nok er det hele kommet noe i bakgrunnen for Dem. Men hvis De en siste gang tillater meg å legge beslag på endel av Deres tid, vil jeg gjerne fortelle Dem noe, siden De var hennes far. De har, synes jeg, en viss rett til å arve min viden. Hva henne angår, er jeg faktisk den eneste som *vet*. Jeg vil at også De skal vite sannheten. Når De *vet*, skjønner De hvor galt De forsto.

Selvfølgelig hadde De rett, på en måte. Jeg elsket henne, det er så. Jeg får bruke de ordene, enda jeg ikke liker dem. Hvis det er så at ordene får sin betydning av den gjengse måten de brukes på, så dekker de ikke i dette tilfelle hva jeg vil si. For meg er de utslitte, altfor svake — døende som jeg selv. Men la meg forsterke dem, la meg si at jeg tror jeg elsket henne så meget og så uselvsk som et menneske kan være i stand til. Og sannsynligvis har De også rett i at jeg neppe ville ha klart den psykiske belastning som tilstedeværelsen ved hennes gravferd ville ha vært for meg. Men tro meg, De forsto ikke likevel. De kunne umulig gjøre det.

Jeg hadde kjent og — vel, elsket henne i tre år da hun døde. Det er lenge, det, når man bare er nitten. Hun visste at jeg elsket henne. Men

Sann kjærlighet

hun visste også at jeg visste at bare som venn kunne jeg være sikker på å få beholde henne, slik de ytre omstendighetene nå engang var. Jeg tenker selvsagt på det faktum at våre familier hatet hverandre, etter den der historien under krigen. Nå, det er jo på sett og vis en annen historie, og den kjenner nok De bedre enn jeg. Noe mer enn vennskap var, etter vår oppfatning, en umulighet. Kanskje var vår oppfatning diskutabel, men den var vår. Ja, hennes også. To ganger gikk det så langt at vi kysset hverandre, og det var i alle fall én gang for meget. Vi ante at denslags kunne få uheldige konsekvenser for vårt vennskap. Faktum er, så utrolig det kanskje høres, at det andre kysset ble skjebnesvangert.

Hun ble gravid på grunn av det kysset. Indirekte på grunn av det, mener jeg. De visste ikke at hun var gravid, visste De vel?

Jeg skal prøve å forklare, selv om jeg slett ikke er så sikker på at det vil lykkes for meg. Jeg har jo ikke så meget tid å gjøre på. Om noe av det jeg kommer til å si, høres som påstander og kanskje synes Dem litt dårlig begrunnet, så ber jeg Dem likevel om å godta det. Jeg har hatt tid til å tenke gjennom det hele, i løpet av den tiden som er gått. Jeg har ingen interesse av å si noe som jeg ikke vet er absolutt holdbart, i min nåværende situasjon.

Et menneske som elsker, danner et kraftfelt rundt seg. Når to som elsker hverandre, kommer i hverandres nærhet, oppstår det en for dem meget følbar spenning mellom kraftfeltene. Mellom våre kraftfelt var denne spenningen langt større enn den vanligvis pleier å være, tror jeg. Vi var begge oppmerksomme på det. Vi visste at vi begge var ladet til bristepunktet, så å si. Og vi ville være det, ville vedbli å være det — vi ville ikke bli utladet. Men for å unngå det, måtte vi utvise den aller største forsiktighet. Jeg tror vi var langt mer aktsomme enn mennesker som arbeider med høyeksplosive stoffer, når vi var i hverandres nærhet. Vi valgte våre ord med den største omhu, og såvel våre bevegelser som våre blikk bar preg av denne vår forsiktighet. Det skulle så lite til for å fremkalte en følelsesmessig eksplosjon, at vi begge måtte anstrenge oss til det ytterste. Det var vanskelig, doktor, eftersom vi jo daglig traff hverandre.

Det første kysset var ganske ufarlig, fordi det kom på et tidspunkt da vi enda ikke elsket hverandre bevisst, altså før forholdet ble eksplosivt. Det andre kom — tross alt! — som følge av sviktende aktsomhet hos oss begge, omtrent to måneder før hun døde. Det svidde vårt vennskap. Men på grunn av hennes spontane reaksjon ble ikke vennskapet forvandlet til aske. Istedet ble hun drept.

De tror jeg overdriver, doktor? At jeg fantaserer?

Jeg gjør ikke det. Før De trekker en slik slutning, ber jeg Dem i alle fall å høre hva som siden skjedde.

Idar Kristiansen

Hun var klar over situasjonen, like klar over den som jeg var. Og hun var skremt. Så prøvde hun å nøytralisere virkningen av kysset på den eldste av alle måter — nemlig ved å kysse en annen.

Dessverre kysset hun en som ikke nøyde seg med et kyss. Jeg vet ikke om det som skjedde, kan kalles voldtekts, fordi loven definerer voldtekts som samleie mot den annen parts vilje — og stundom er det jo slik at man vil det man ikke vil. Hun våget ikke selv å bruke ordet. Men hun ble i alle fall gravid. Jeg var den eneste som fikk vite det. Naturlig nok, vil jeg si, selv om andre kanskje vil finne det ironisk.

Jeg antyder ikke at hun var lettsindig; jeg har vel tidligere gjort det klart at det motsatte må sies å være tilfelle. Jeg har også påpekt noen av de psykologiske momenter som førte til at hun — vel, mistet sin jomfrudom. De kan muligens ane hvilken sinnsstemning hun befant seg i, da sannheten litt etter litt gikk opp for henne.

At hun ikke var noen vanlig pike, syntes jo alle å være klar over. Hun var ikke av dem som følger den minste motstands vei. Hun var fremfor alt ikke den som kunne godta såkalte nødløsninger, og derved prostituere sine egne følelser. Derfor var såvel abort som nødekteskap fullstendig uantagelig for henne.

Under andre omstendigheter ville hun tross den obligatoriske skandalen ha båret frem barnet uten krumspring; det er jeg sikker på. Men som det hele lå an, orket hun ikke tanken. Jeg vet det, fordi vi kunne snakke helt åpent til hverandre, etter det som var skjedd. Hun ville ikke føde et barn som jeg ikke var far til, sa hun. Og hun var redd for at hun kom til å hate barnet, dersom det ble født. Det ville jo vært en frukt av noe som virkelig var et feiltrinn.

Selvsagt var hun inne på tanken om selvmord; hun tenkte meget på det. Når hun ikke godtok selvmord som en brukbar løsning, hadde det to årsaker, sa hun. For det første var selvmord vanærende — ikke bare for henne selv, men også for familien. Og for det annet antok hun at hun var for feig til virkelig å gjennomføre det.

Unnskyld meg, doktor, hvis dette ble en litt lang historie. Men jeg er snart ferdig. Og jeg ville, som jeg sa for en stund siden, svært gjerne at De skulle vite sannheten, og virkelig forstå.

Hun så ingen utvei, absolutt ingen. Om De hadde vært hjemme på den tiden da dette skjedde, ville De kanskje forstått at hun var fryktelig nedfor bak sitt rolige ytre. Hun klarte å skjule det, men hun hadde — *anfall*, kan jeg vel si. Selv frykket hun for at hun nærmest seg vanviddet, noe hun satte i forbindelse med en lettere hjerneblødning i barndommen. På denne bakgrunn, og på bakgrunn av at jeg trodde og fremdeles tror at hennes antagelse var riktig, bør De bedømme det som senere hendte.

Sann kjærlighet

Jeg kjenner at kreftene er i ferd med å ebbe ut, så jeg skal fatte meg i korthet. Hun kom til meg med en henstilling som var høyst usedvanlig, men ikke vanvittig. Hun ba meg, fordi hun visste at jeg elsket henne og virkelig var villig til å gjøre alt som sto i min makt for henne, om å hjelpe henne ut av denne fryktelige situasjon. Om jeg kunne gjøre det på en måte som ingen oppdaget og som ikke ødela meg selv og mitt liv — det var en absolutt betingelse — og uten at hun på forhånd visste hvor og når og hvordan, så måtte jeg gjøre det. Uten tårer tryglet hun meg om det.

Jeg reagerte på den måten man vanligvis regner for normal, jeg protesterte indignert og kategorisk. Men hun visste at jeg likevel kom til å overveie hennes henstilling og følge den om jeg ble istand til det, uten forutgående varsel. *Hun* forsto virkelig hvor høyt jeg elsket henne.

Doktor, De sa selv den gangen at hjerneblødningen som fulgte etter det elektriske støtet i vaskekjelleren, drepte henne momentant. Jeg er takknemlig for at De sa det. Det gjorde alt så meget lettere for meg, etterpå.

